

ŽENSKI SVET

GLASILO ŽENSKIM DRUŠTEV V JULIJSKI KRAJINI

Izhaja prve dni vsakega meseca. — Letna naročnina : L 14 ; polletna : L 7 ; četrletna : L 3-50 ; pojedini zvezki : L 1-20. — Uredništvo in uprava : Trst, pošta centrale, poštni predal šte. 384. — Odgovorna urednica : C. E. Godinova. — Tiska „Tiskarna Edinost“ v Trstu, via San Francesco d' Assisi 20.

LETNIK I.

AUGUST

ŠTEVILKA 8.

⊕⊕⊕⊕⊕⊕⊕⊕⊕⊕ VSEBINA 8. ŠTEVILKE: ⊕⊕⊕⊕⊕⊕⊕⊕⊕⊕

OBRAZI IN DUŠE. — VI. LEPA VIDA. (Srečko Kosovel)	Stran 169
GABRIJAN IN ŠEMBILJA. (Dr. Ivan Lah) (Nadaljevanje)	„ 171
OLESJA. A. I. Kuprin. (Iz ruščine prevela P. Hočevarjeva) (Nadaljevanje.)	„ 173
DEKLIŠKA. (Poldi Leskovec)	„ 177
SLUTNJE. (Adela Milčinič)	„ 178
TROJE PUTK. (Josip Ribičič)	„ 182
LEPI DOM - LJUBI DOM. (Davorinka Deželova) - (Konec)	„ 164
NE ŽENSKO — MOŠKO VPRAŠANJE! (Š.)	„ 187
IZVESTJA : Društvena poročila. Po ženskem svetu. — Gospodinjstvo. Higijena. — Kuhinja. Književnost in umetnost. — Listnica uprave.	Str. 188, 189, 190, 191, 192

UREDNIKA : PAVLA HOČEVARJEVA.

V čevljarnici FORCESSIN

Trst, pri Sv. Jakobu, via Giuseppe Caprin 5

dobite najtrpežnejše

obuvalo za moške, ženske in dečke

Specijaliteti otroškega obuvala.

Cene posebno zmerne.

Postrežba točna.

D^RETTORE d'OSVALDO

Gorica - Corso Verdi 24 (Trg. Dom)

specijalist za očesne bolezni

perfekcioniran na dunajski kliniki.

ORDINIRA OD 10 - 12 IN OD 3 - 4.

PODRUŽNICA

Ljubljanske kredit. banke v Gorici

Corso Verdi „Trgovski Dom“

TELEFON ŠTEV. 50. ————— Brzojavni naslov: LJUBLJANSKA BANKA.

Deln. glavn. in rezerve: **CENTRALA: LJUBLJANA** Dinarjev 36 milijonov.

PODRUŽNICE: Brežice, Kranj, Metkovič, Celje, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Obrestuje vloge na knjižice po 4½%. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru. — Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantnejše. — Uradne ure za občinstvo od 8½ — 12 in od 3 — 5. Ob sobotah popoldne, nedeljah in praznikih zaprto.

MIRODILNICA

v zvezi z lastno parfumerijo

E. GRAPULIN - GORICA

(nasproti ljudskemu vrtu)

Na drobno. ————— Cene brez konkurence, ————— Na debelo.

Obrazi in duše.

VI.

LEPA VIDA.

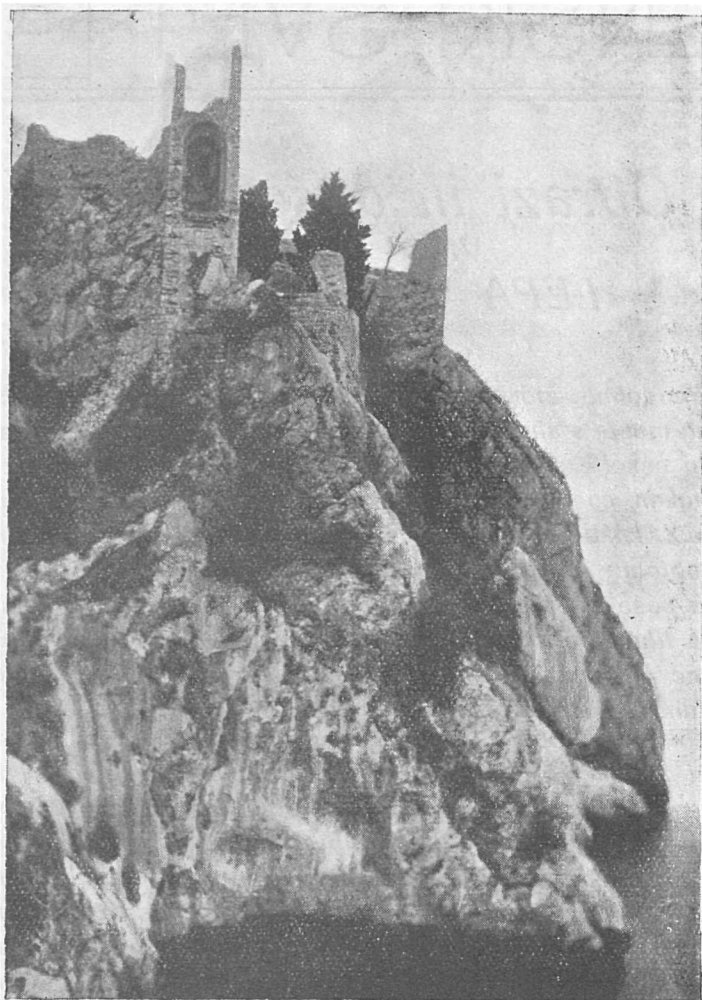
On po morju hodi, tebe išče

Narodna pesem.

Hrepenenje je podobno morju; valovi se dvigajo, da bi objeli vse obale; velika šumna mesta s sivimi, mrkimi palačami: v palačah dvorane, v dvorinah smeh in veselje, ki se z belo lučjo razlivata v duše in srca, da jim je toplo kakor cvetju v poldanskem solncu — toda če stopiš h oknu in zagledaš, kako se igra s temi potopljenimi odsevi temna globina morja, te objame groza . . . kakor da so utonili s temi odsevi vsi zvoki radosti in veselja; srce hoče zopet šumenja gozdov in molčanja skal; sredi svečane tihote je srcu lahko in varno kot otroku ob materini popevki. Če se vrne potnik iz tujine, se mu zdi, da je stopil iz šumne ulice v cerkev; trudna duša zaspi mirno in lepò

Ne vem, kakó bi opisal obal. Pravijo, da je to stik morja s celino; ali naša obal se mi zdi tako kremenita, tako težka in bela, tako zamolkla, kot bi si stala ob njej dva večna močna sovražnika: morje s svojo kljuvajočo silo — in trdina, ki neupogljivo kljubuje ločitvi od tega pustega ostalega sveta. In nad vsem tem solnce; morje ni več morje, ampak kristal in bela obal je kot bela roka, ki ga hoče zaseči. In nad vsem tem ena sama bolna, raztrgana duša: človek brez rok, ki prosi življenja usmiljenja...

Ob tej obali je stala nekoč Lepa Vida. Njeno telo z obaljo, njena duša z morjem, njene oči v solčni Španiji, njene roke uklenjene v dolžnost. Le srce je trpelo samó s seboj. Vstal je hreščječ, brezmočen glas in jo je klical; ne bila bi ga slišala, da je ni gledalo dvoje bolnih užaljenih oči; glas je prihajal iz kota v temni sobi, tam je ležal njen bolni, stari mož. In iz mraka je krililo dvoje tenkih ročic, suhih in mrzlih; droben glasek je spremljal njihovo prošnjo. Molčala je Lepa Vida. Molčala, delala in trpela. Ali glej! kliče jo sreča; Španija, dežela večerov, cvetja in zamračenih sanj in hrepenenja. Dežela belih gradov in svilenih oblek. Kliče jo zamorec, naj stopi v ladjo in gre z njim. Kadar človek mnogo trpi, postane plah; ubežati skuša bolesti, dasi vé, da mu ni zatišja. Tudi Lepa Vida je zbežala tako. Prišla je v Španijo; došla je kraljeviča španskega. Tujini je živela; doma pa je jokal lačni otrok in umrl. Blazni mož je šel na morje, iskal jo je; ni je našel. V oni dalji pa, ki loči belo Španijo od naše kamenite zemlje, sta se našla. On je ni spoznal, spoznala ga je ona in zaplakala. Kajti našla sta se v bolesti hrepenenja

Stari devinski grad. *)

najtesnobnejši noči završi, da zazebe potnika ob njenem šumenju. Stoji ob obali, v solncu stoji; pa je senca v njenem srcu. Stoji kot slika, ki jo je narod uzrl v sebi, a je ni znal razbrati.

Slovenski umetniki so često oblikovali povesti in drame o Lepi Vidi. Jurčič je pokazal Lepo Vido — ženo, Vošnjak ravno tako, Šanda je pokazal Lepo Vido — lepo dušo, ki razume zakone lepote, Ivan Cankar jo je izšepetal, to dušo, ki hrepeni po lepoti in sreči. Tako je ostala odsev v vseh umetninah, ne kot oseba, ali kot dih njene duševnosti. Najgloblje jo je doumel Ivan Cankar. Zavesa se odgrne in ti uzreš svet, potopljen v polmrak; zdi se, kakor bi stopil ob njegovi drami v drug svet, v svetišče duš, razboljenih od trpljenja Lepe Vide, ki trepetaje pričakujejo usodo nemirnih viharjev.

Srečko Kosovel.

Živiljenje se je srečalo s Smrtjo in zbežalo.

V njenem bolnem možu leži simbol našega podedovanega trpljenja, v njenem otroku simbol umirajočega upa. Veže ju življenje, ki izbegava smrti in noče umiranja. Veže ju ljubezen bolnega očela do bolnega otroka. Od usega tega stremljenja hrepenenja drugam, drugam — kamorkoli, le da ni Smrti, Brezupa.

Lepa Vida je drama naroda, drama duše slovenskega naroda. Sama stoji kot temotna senca ciprese, ki v

*) Jurčič si je zamislil domovino Lepe Vide na devinski obali pri Trstu.

GABRIJAN IN ŠEMBILIJKA. (Dr. Ivan Lah.)

(Povest o močnem vitezu Gabrijanu in lepi devici Šembiliji, kakor jo je napisal otec Remigij iz reda malih bratov na svetem otoku Lakijanu, kjer se je godila ta povest).

V.

Prišla na zemljo nova je pomlad — in Gabrijana je pogledala. in polje vse ozelenelo je, vrtovi vsi so razcveteli se, gozdovi v solnce zabliščali so. In vse brstelo je iz živih tal, razcevele so se cvetke pisane, drevesa z listjem so odela se in ptički v vejah so prepevali. Tako prišel je lepi mesec maj, ko v solncu je žarelo vse okrog in pesem se glasila je povsod, vsa polna hrepenjenja sladkega. Na grajskem vrtu v senci mladih brez posedal je vrtnarček Gabrijan in z njim sedela je Šembilija, ko solnce je za gore padalo. In rože so dehtele radostno in pličke pele neutrujeno in veter je po listju šepetal kakor pozdrav iz daljnih svetih sanj. In bila sta kakor otroka dva, ki v lepe pravljice verujeta in rada jih zvečer poslušata in sanjata o njih vso dolgo noč. Tako sta ta večer poslušala skrivnostno pesem, ki jo je s seboj prinesel veter s kraja južnega in je o nji po listju šepetal. In zdelo se je, da vse rožice to lepo pesem so zaslišale, da listi vsi so jo ponavljali in ptičke so prepevale o nji. Tišina je po vrtu vladala in vse drhtelo je v opojnosti in vse je bilo polno tajnosti in vse v sladkosti trepetalo je. Od pesmi lepe te omamljena se prebudila je Šembilija in dvignila je lepo glavico

In njena nežna bela ročica ostala je tako nehotoma v njegovi roki, trdi, izdelani, da sama razumela ni zakaj. . . . In Gabrijan se sklonil je nad njo in videl jo vso lepo, radostno, in nje oči so bile polne zvezd, ki so z nebes iz njih odsevale. In sama glava se sklonila je in rdeče vroče njega ustnice molče so nehote poljubljale drhteče ustnice Šembilije. In ona bila je kot nežen cvet, ki je na grajskem vrtu razcvetel, in on je bil kot tisti temni mrak, ki je z daljav na tihi vrt prišel. Tako ostala skrito združena sta v senci vej in vase srkala sta srečo rajsko, nepoznano prej, v poljubih sladkih vsa omamljena. In njemu zdelo se je, da tako sprejema vase njeno rajsko slast in ona mislila je, da tako srce si s srcem srečno šepeta, da vse, kar skritega je v njih, molče drug drugemu tam razodevata. In zdelo njima se je, da tako živela bi do konca zemskih dnij, da plavala bi v noč nad zvezdami in tam živela srečna vekomaj; da večno bi cvetel nebeški maj in z njim ostal čarobni ta večer in pesem tajnostna in ona dva v poljubu tam na veke združena. In iskal je presrečni Gabrijan najlepših, kar kdaj slišal je besed, in najti mogel ni nobene njih, kot sladko nje ime: Šembilija! . . .

In ona je za en trenutek sam
odtrgala mu sladke ustnice
in trepetaje ga je gledala
In rekla tiho je: moj Gabrijan! ...
In pesem tajna šla je skozi vrt
kot daljne svetle večnosti odmev
in šepetaje šla je skozi mrak
in zginjala v odsev nebeških zvezd.
Tako sta se ljubila prvokrat
v tej majski noči in opojni čar
prevzel ju je popolnoma. „Zakaj,“
izpregovorila je Šembilja,
„zakaj prišel si k nam, o Gabrijan,
povej, kaj videl si po svetu tam,
ki jaz ga ne poznam, ali drugod
ljudje se tudi tako ljubijo,
od kod prinesel si vso to sladkost,
ki opojila me je tajnostno
in v srcu je vzbudila čudno slast“ ...
In odgovoril ji je Gabrijan:
„Ah človek je kot cvet cvetočih trat,
ki ga pomlad zvalila je iz tal,
da dal bo zemlji kras in čast in sad,
da raste in cvete in pride čas,
ko razcveti se do popolnosti
in solnčni žarek pride iz večnosti
in ga poljubi; takrat vztrepeta
in takrat šele oni svet spozna,
ki sam njegov je pravi cvet, in kras
sveta in vseh neskončnih tajnosti,
ki našim se očem prikrivajo,
in srečo in življenje, ki je v tem,
da časnost se združuje z večnostjo.
Ti bila si kot mlada rožica,
ki solnčnega je žarka čakala, —
in duša moja te ljubila je —
jaz ljubim, ljubim te, Šembilija!“
In ona rekla je začudena:
„To je ljubezen! O kak mnogokrat
o tem sem že v samoti mislila,
kot rožica, ki je na žarek čakala,
in sanjala o njeni radosti,
in nisem vedela, ubožica,
da taka se sladkost razkriva v nji.“

„Ti dušica,“ je rekel Gabrijan,
kako bi mogla vse to vedeti,
ker to najvišja naša je skrivnost,
ki vsi jo skoz življenje iščemo,
in srečen ta, ki našel jo je v čas,
nesrečen ta, ki je okusil ni ...
Glej! koliko na zemlji je cvetov,
glej, koliko na nebu zvezd blešči,
glej, koliko je vseh človeških src,
ki o ljubezni, sreči sanjajo“ ...
Tako sta šepetala v tihi mrak
in veter tih je z njima šepetal
in gibal veje mladih belih brez
in polnil vse ozračje s sanjami.
In rekla njemu je Šembilija:
„O kolikrat sem nã te mislila,
Ko si na paši bival sredi čred,
in čakala sem, da prišel bo dan,
ko boš prišel nazaj na grajski vrt.
In zdel si se mi, kakor silen hrast
ki vzrastel sam je tamkaj sred dobnav
in daleč veje svoje je razpel
in rasti razvnel je daleč pod nebo
in sam stoji pod solncem razprostrl,
in ne boji viharjev se ne strel,
ki na oblakih z njim se bijejo:
stoji osamljen in nepremagljiv
in z živim solncem pogovarja se
in divjim vihom se postavlja v bran
in sam ostane vedno si enak.
A jaz sem bila kakor brezica
ki vzrasla je sred vrta grajskega
slabotna, šibka in osamljena,
in sanjala je sanje radostne
in čakala ... In zdelo se ji je,
da ji nevarnost od povsod preti,
da lahko jo uniči vsak vihar
in svetli solnčni žar prosila je,
da hrast bi silni, ki je v polju sam,
stal poleg nje in dal zaščito ji,
da on nad njo imel bi vso oblast,
da skrila bi se v šumu njega vej,
kadar hrumel vihar bi okrog nje,
da trudna nanj bi naslonila se

kadar prišla otožna bi jesen,
in v njega senci šepetala bi
o vsem, kar bilo bi mu k radosti.
In misel ta se je vresničila,
prišel si k meni ti, moj Gabrijan;
in breze vse se zde mi sestrice,
ki z manoj vsak večer šepečejo
in bajke mi pripovedujejo
in v mraku tiho z manoj sanjajo.

Spomladi, kadar se ozelene,
so bele, čiste kot devičice,
in solnčni žarki jih obsevajo
in z belim cvetjem jih obsipljejo.
V jeseni, kadar listje rumeni
in mlade sanje se poslavljajo,
takrat pomladni kras odlagajo,
z njih zlati listi na tla padajo,
kot za zahvalo zemlji materi,
ki je hranila nežno njih mladost.“
In on poslušal njeno je povest,
po zlatih lasih jo pogladil je
in čutil blesk je zvezd, ki iz oči

nebeških je zatrepetal in v njih
je videl vse, kar duša govori
v trenutkih takih polnih radosti.
In rekel je na glas: „O kolikrat,
Šembilija, sem iskal te z očmi
v daljavah, ko sem sredi čred
posedal prek zelenih trat
in mislil nate, vse dni vse noči,
in zdela si se mi kot beli sen,
ki nam beži v neskončnosti in vsi
zaman za njim hitimo noč in dan.
A včasih se zgodijo čudeži,
življenje včasih se rodi iz sanj
in glej, sedaj poseda Gabrijan
s teboj, moj sladki sen, Šembilija,
ti sreča ljubljena, ti brezica,
ti solnčni maj cvetoc na vekomaj.“
In temno glavo sklonil je nad njo
in je poljubljal belo brezico,
ki trepetaje odgovarjala
je na šepet, ki v noč ga šepetal
nad njo je kot pozdrav v to majsko noč
skrivnosti polni, močni, silni hrast.

OLESJA. A. I. KUPRIN. (Iz ruščine poslovenila P. Hočevanjeva.)

(Nadaljevanje.)

„Babica,“ je izpregovorila Olesja karajoče in globoko.

„Kaj bi to — babica!“ se je razsrdila starka. „Že petindvajseto leto sem ti — babica. Seveda, po tvojem je bolje hoditi z malho, kaj ne? Ne, gospod, nikar je ne poslušajte! Bodite milostljivi, če morete kaj storiti, storite!“

Z neodločnimi besedami sem obetal, da bom poskrbel, čeprav — po pravici rečeno — je bilo upanja malo. Če je naš čuvaj odklonil denar, je to pomenilo, da je bila stvar jako resna. Tega večera se je poslovila Olesja od mene jako hladno, proti navadi me ni šla niti spremit. Videl sem, da se samoljubna deklica jezi name zaradi mojega vmešavanja in da io je tudi jako sram vsled babičine jokavosti.

VIII.

Sivo toplo jutro. Že nekolikokrat se je pripravljajl debel, kratek in blago-dejen dež, po katerem kar pred očmi raste mlada trava in poganjajo novi popki.

Za dežjem je za trenotek pogledovalo sonce in oblivalo z radostnim blesketanjem mlado, še nežno zelenje majnic, ki so polnile moj vrt. Glasneje se je zadril krik vrabcev po rahlih gredicah v zelniku, močnejše se je čutil blagodišeč vonj lepljivih rujavkastih topolovih popkov. Pri mizi sem sedel in risal načrt gozdarske hiše, ko je stopil v sobo Jarmola.

„Čuvaj je tukaj,“ je mračno rekel.

V tem trenutku sem popolnoma pozabil, da sem bil naročil pred dvema dnevoma, naj me obvestijo v slučaju, da pride čuvaj, pa si nikakor nisem mogel misliti, kakšen zmisel ima v tem hipu zame ta zastopnik oblasti.

„Kaj pa je?“ sem vprašal malomarno.

„Pravim, da se pelje čuvaj,“ je ponovil Jarmola s tistim jeznim tonom, ki ga je poslednji dni v občie rabil pri občeivanju z menoj. „Pravkar sem ga videl pri jezu. Sem gre.“

Z ulice se je zaslišalo škripanje koles. Hitro sem stopil k oknu in ga odprl. Velika, suha mrha, čokoladne barve, s povešeno spodnjo ustnico in kakor užaljenim gobcem je s stepnim stopicanjem vlekla pleten voz, h kateremu je bila privezana samo z enim povodcem, drugega pa je nadomestovala debela vrv (hudobni okoliški jeziki so trdili, da je čuvaj pripeljal ta žalostni „izprevod“ zato, da bi preprečil vsemogoča nezaželjena natolcevanja.) Čuvaj je sam poganjal konja ter zavzemal oba sedeža s svojim čudovitim telesom, ki je bilo oblečeno v siv plašč nečimernega oficirskega sukna.

„Klanjam se, Eypsihij Afrikanovič,“ sem zavpil ter se sklonil na okno.

„O, klanjam se! Kako je kaj?“ je odzdravil z ljubeznivim, grmečim oblastnim baritonom.

Vstavil je kljuse, dotaknil se z iztegnjeno dlanjo šilka in naklonil trup s težavno gracijo.

„Pridite k meni za trenotek! Imam za vas neko malenkost.“

Čuvaj je široko zamahnil z rokami in potresel z glavo.

„Res ne morem! Radi službene obveznosti ne. Peljem se v Valošo k mrtvemu truplu — vtopljenec.“

Poznal sem že slabe strani Eypsihija Afrikanoviča in sem rekel z navideznim ravnodušjem:

„Škoda, škoda Dobil sem namreč iz ekonomije grofa Vorselija par takih butiljk“

„Ne morem. Službena dolžnost“

„Prodal mi ga je natak, ker se pozna. Varoval jih je v kleti kakor rodne otroke Ne bi prišli Vašemu konju velim dati ovs.“

„Oh, kakšni ste vendar,“ se je branil čuvaj. „Ali ne veste, da je služba pred vsem Kaj pa je notri v tistih butiljkah? Slivovka?“

„Pa kakšna slivovka!“ sem mahnil z roko. „Starina, gospod, starina!“

„Mi, moram reči, smo že jedli,“ je rekel čuvaj ter si z obžalovanjem pogladil lice in namrdnil obraz.

Jaz sem pa nadaljeval mirno kakor prej:

„Ne vem, če je res; toda natak se je rotil, da je stara dvesto let. Diši kakor konjak, rumena je pa kakor jantar.“

„Eh, kaj delate vi z menoj!“ je vzkliknil čuvaj v komičnem obupu: „Kdo mi bo pa podržal konja?“

V resnici sem imel nekaj butiljk starine, čeprav ne tako stare, kakor sem se bahal; toda računal sem na to, da ji prida sila vpliva še nekoliko desetletij Na vsak način pa je bila to naravna, domača, opojna starina ponos propadle magnatove kleti. (Evpsihij Afrikanovič, ki je bil iz duhovskega rodu, me je hitro poprosil butiljko za slučaj, kakor se je izrazil — morebitnega prehlajenja) Tudi pregrizek se je dobil pri meni; mrzla jed: mlada redkev z ravnokar umetenim sirovim maslom.

„No, pa vaša malenkost, kakšne vrste je?“ me je vprašal čuvaj po peti kupici in se naslonil na naslonjalo starega hreščččega stola.

Začel sem mu razlagati položaj bedne starke, povdarjal sem njeno onemoglost in obup, mimogrede pa sem tudi previdno omenil nekaj glede nepotrebne formalizma. Čuvaj me je poslušal s sklonjeno glavo, metodično je trebil od korenine rdečo, prhko in debelo redkev ter jo žvečil s slastnim hrustanjem. Poredkoma je poškilil na me s svojimi ravnodušnimi, močnimi, smešno malimi modrimi očmi, na njegovem rdečem, velikem obrazu pa nisem mogel čitati ničesar: ne sočutja, ne nasprotnosti, ko sem nazadnje utihnil, me je vprašal samo:

„Torej, kaj hočete od mene?“

„Kako — kaj?“ sem se razburil. „Vživite se, prosim, v njih položaj. Živita dve bedni, brezzaščitni ženski“

„In ena izmed njiju je kakor rožni popek,“ je strupeno pristavil čuvaj.

„No, naj bo, kar hoče, popek ali ne popek — to je deveta briga. Pa zakaj, povejte, se vama ne smilita? Ali se vam res tako mudi, da jih morate izseliti. Vsaj nekoliko počakajte, medtem bom pa jaz sam govoril z vlastelinom. Kaj riskirate, če počakate mesec dni?“

„Kako? Kaj riskiram?“ se je dvignil čuvaj s stola. Pomislite: riskiram vse in celo svojo službo. Saj ga gotovo poznate, kakšen je ta gospod Pljaševič, novi gospodar. Morebiti je celo spletkar izmed onih, ki imajo za vsako stvar listek in peresce pa hajd v Petrograd! Saj veste, da je pri nas dosti takih!“

„Poizkušal sem, da bi pomiril razburjenega čuvaja.

„No, dosti, je že dobro, Evpsihij Afrikanovič. Vi si te stvari vse preveč predstavljate. Naposled pa — kaj potem? Riziko je riziko, a hvaležnost je vendar hvaležnost.“

„Fju-ju-ju!“ je zateglo zažvižgal čuvaj in globoko izlegnil roke v žepu. „To se tudi pravi hvaležnost. Pa kaj vi mislite, da postavim na karto svoje službeno mesto za kakih dvajset rubljev? Ne potem me vi slabo razumete!“

„Kaj bi se tako razburjali, Evpsihij Afrikanovič. Tu ni niti govora o tej stvari, to je čisto priprosto No, tako po človeško“

„Po člo-ve-ško?“ je ironično pretrgal vsak zlog. „Oprostite, ali jaz imam marsikje take ljudi!“

Energično se je vdaril po močnem bronastem zatilniku, ki se je povečal čez ovratnik v masno, brezglasno gubo.

„Zdi se mi, da vi že tako, kar malo preveč . . . Evpsihij Afrikanovič.“

„Niti trohice preveč, to je gnoj tukajšnjega kraja, kakor je rekel znameniti basnik, gospod Krilov. Bog vedi, kdo sta te dve dami! Ali niste izvolili čitati krasen spis njegove prevzvišenosti, kneza Upusova, pod naslovom: „Poličijski stražnik?“

„Ne, nisem.“

„Škoda. Krasen in visokonravstven proizvod. Svetujem vam, če je mogoče, seznanite se“

„Dobro, dobro, z veseljem se bom seznanil. Toda jaz vendar ne razumem, v kakšni zvezi je ta knjiga z onima dvema bednima ženskama?“

„V kakšni? V jako ozki. Točka prva (Evpsihij Afrikanovič je nagnil svoj debeli kosmati palec na levi roki): „Stražnik opazuj vedno z napetimi očmi, da hodijo vsi pridno v hram božji in da tam radi ostanejo do konca“ Izvolite se prepričati, hodi li tista . . . kako že Manujliha kaj ne? . . . Hodi li ona kaj v cerkev?“

Molčal sem in se čudil, kako se je pogovor nepričakovano zasukal. Pogledal me je svečano in nagnil drugi prst.

„Točka druga: „Prepovedujejo se povsod vsa lažiprerokovanja in lažinasvetovanja“ . . . Kaj pravite k temu? Potem točka tretja: „Prepovedano je, da se človek izdaja za vedeževalca ali čarodejca in da se uporabljajo podobne prevare.“ Kmalu pridejo vse take stvari na dan ali pa po ovinkih do oblasti. Kdo je potem odgovoren? — Jaz. Komu pokažejo v službi vrata? — Meni. Vidite, kakšne sitnosti.“

Zopet je sedel v naslonjač. Privzdignil je oči in raztreseno brodil z njimi po stenah, prsti pa so glasno bobnali po mizi.

„No, pa če vas jaz poprosim, Evpsihij Afrikanovič,“ sem začel zopet z umiljenim glasom. „Res, da so vaše obveznosti jako enostavne in odgovorne, toda vaše srce — vem — je predobro, zlato srce. Kaj vam je na tem, če mi obljubite, da ne boste preganjali teh žensk?“

Čuvajeve oči so se naenkrat vstavile nad mojo glavo.

„Lepo puškico imate,“ je malomarno pripomnil in dalje bobnal. „Izvrstna puškica! Ko sem bil zadnjič pri vas in vas nisem dobil doma, sem jo tako ogledaval Čudovita puška!“

Okrenil sem se tudi jaz in se ozrl na puško. „Da, ni napačna puška,“ sem jo pohvalil. „Starinska je, iz tvornice Castin-Rennetove, samo lansko leto sem jo predelal na centralno. Ali se zanimate za cevi?“

„Se-ve-da, se-ve-da, saj sem ravno cev najbolj gledal in se ji čudil . . . Res, lahko rečem, pravi zaklad.“

Najine oči so se srečale in videl sem, kako je zaigral čuvaju okoli ust lahen toda mnogoznačilen nasmeh. Vstal sem s prostora, snel s stene puško in stopil z njo k Evpsihiju Afrikanoviču.

„Cerkesi imajo prav lepo navado, da podare gostu vse, kar je hohvalil,“ sem mu rekel ljubeznivo. „Čeprav nisva Čerkesa, Evphisij Afrikanovič, vas vendar prosim da sprejmete to stvar od mene za spomin.“

Čuvaja je bilo očitvidno sram.

„Ali prosim vas, tako prelest! Ne, ne, to je že pretirano radodarna navada!“

Vendar mi ni bilo treba dolgo prigovarjati. Čuvaj je prijel puško, jo previdno položil med svoja kolena in ji lepo obrisal prah s čistim žepnim robcem po spuščnem petelinu. Nemalo sem se čudil, ko sem videl, da je prišla puška v roke pravemu ljubitelju in poznavalcu. Sedaj pa je Evpsihij Afrikanovič vstal in jako se mu je mudilo dalje.

„Delo ne čaka, jaz sem se pa tukaj zaklepetal z vami,“ je govoril ter glasno udarjal ob tla s premajhnimi galošami.

„Ko boste kaj hodili po naših krajih, pa se oglasite k meni, prosim ponižno.“

„No, kako bo pa glede Manujihe, gospod načelnik?“ sem delikatno pripomnil.

„Bomo gledali, bomo videli....“ je nerazločno zamrmral Evpsihij Afrikanovič. „Še nekaj sem vas hotel vprašati.... Je redkve pri vas dosti?“

„Sama od sebe raste.“

„Čudovita redkev. Moja boljša polovica, veste, je strašna oboževalka vsakega sadja. Tako, veste, če bi mi tako.... samo šopek.“

„Z največjim veseljem, Evpsihij Afrikanovtč. V prijetno dolžnost si štejem.... Bom kar slugo poslal s košarico še danes. Pa malo masleca izvolite zraven... Maslo imam tako dobro kakor malokje.“

„No, pa tudi masleca...“ je milostivo odločil čuvaj. „Pa tistim ženskam namignite, da jih za sedaj ne bom preganjal. Samo to naj si zapomnita, da se me ne bosta rešili kar tako s „hvala.“ Drugače pa: ostanite zdravi! Še enkrat: merci vam za darilo in pogoščenje.“

Po vojaško je udaril s čevlji in šel k svoji kočiji s težkimi koraki sitnega in imenitnega človeka; tam pa so že stali v častitljivih pozah in brez kučem: oskrbnik, vaški starejšina in Jarmola.

DEKLIŠKA.

Čemu si prišel	ko solnce žarko
in si predramil	z ljubavjo napojil
mi dušo iz tihega sna;	mi srce pokojno do dna?

Razdvojena duša	Ljubezen tvoja
in srce nemirno	mi nudi prešerno
moj delež je zdaj.	zdaj pekel, zdaj raj.

Poldi Leskovec.

Slutnje. (Adela Milčinić.)

U sobi beše polutama. Uljeni je žižak drhtao, zadrhtnuo nekoliko puta i ugaso. Kroz prozor prodiraše jutarnje svetlo.

Starica, koja ležase na krevetu, tapajući ispruži ruke i pokuša, da se pridigne. Ali ju izda snaga.

Na licu joj se odražavaše bol zbog nemoći i ona nestrpljivo zovnu:
— Deco, deco!

Na divanu spavaše njena snaja. Ove je noći bio njen red, da bdije uz staricu, koja već treći dan leži u agoniji.

Stara je i slepa već godinu daña. Živi sa sinom, snajom i dvoje unučadi u malom provincijalnom gradiću, odakle se nije makla od svoje udaje. A to je već jako davno.

Njena ljubimica kćer Manječka udala se i otišla s mužem nekuda daleko u Moravsku. Starica ne zna gde je to i na kojoj strani sveta, ta Moravska; samo zna da je daleko i da je put skup.

Ipak ju Manječka posećuje svake druge godine. I lane je došla. Ali mati je više nije videla. Bila je već slepa. I kad ju je na rastanku poslednji put zagrlila, dugo je prelazila prstima preko njenoga obraza, valjda da na taj način zadrži u pameti sliku mile kćeri, koju očima više nije mogla videti.

— Za dve godine, majko — rekla je Manječka.

Starica je zadrhtala:

— Dugo je to. Tko zna hoću li dočekati.

I eto, izgleda, da doista ne će dočekati. Nije od onda još ni godina dana minula, a starica stade ozbiljno poboljevati. Na kraju leže u krevet iz koga se nije dizala čitave zime i dalje sada u proleće.

— Ne ću moći dočekati, ne ću moći . . . , jadala se sinu, a onda mu jednoga dana reče, neka joj piše, da dodje, jer ju mati želi „videti.“

On je već pre toga javio sestri, da je majka bolesna. Ali svi su se nadali, da će starici biti bolje kad dodje proleće, jer to u nje i nije bila nikakova bolest. Starost, slabost, mislio je sin. A i Manječka se tešila, da će se majka oporaviti, pa će ona onda doći kao obično, kad prodju dve godine.

Ali kad je primila bratovo pismo, u kojemu joj saopštuje, da ju mati želi „videti“, odluči ipak da podje na put. Tek nije se odviše žurila. Javila je, da će doći za deset dana.

Kad je sin majci saopštio, da Manječka dolazi i kad joj je tačno izračunao, kojeg je to dana i datuma, ona se smirila i začutala. Na licu joj se odražavaše mir i zadovoljstvo, kao u čoveka, koji je siguran za nešto i koji znade dan i čas, kad će to biti, pa sad mirno čeka dok se to ne zbude.

Već tri dana leži tako. Šuti i miruje. Samo kad joj pružaju hranu, šapče:

. . . Još sedam dana . . . pa onda: još šest dana . . . još pet dana . . .

A oni znaju da ona računa koliko je još dana do dolaza kćerkina.

Ali od juče nije više ni to govorila, niti je primala hranu. Ležala je kao u agoniji. Zato je sada na njen povik snaha prestrašeno skočila i upitala:

— Što je, majko? Treba li vam štogod? Ja sam zaspala od umora. Jeste li dugo zvali?

— Pomozi mi, ćerce, da sednem. I jastuk mi stavi iza ledja.

Starica pokuša da sedne, ali odmah klone na uzglavlje. Oči joj bile zatvorene.

Snaha joj zabrinuto opipa čelo, a onda podje u drugu sobu i probudi muža.

— Bojim se, da mama umire — reče tiho.

— Eno moje Manječke ... vidim je, vidim ... Ona se sprema k meni ... govoraše starica. U glasu njenom ozvanjaše radost.

Sin i žena se pogledaše.

Govori u vrućici.

A starica, kao da je osetila njihovu misao, upravlila je na njih svoje slepe oči i rekla mirno:

— Ne, ne deco, ne ću ja da umrem pre nego vidim svoju Manječku. A ona se već vozi k meni. Ja sam je videla ... i sada je vidim ...

— Ona se još sada ne može voziti, majko. Pisala je tačno, kada dolazi. Još pet dana ...

— Ništa ti ne znaš ... Ona već ide ... skoro će doći ... Ti ne znaš, ti ne vidiš ono što ja vidim ...

Čitavi je božji dan govorila samo o Manječki, kao da ju vidi kako putuje k njoj.

— Sad se vlak zaustavio eto, a sad opet kreće dalje Skoro, skoro će biti tu ...

Naredjivala je sinu i snahi, da sutra pošalju decu na stanicu pred nju.

— Znaš, Manječka ima sa sobom stvari, a na stanici nema nikoga, da joj ih ponese ... Sutra neka deca ne idu u školu, nego neka svakako odu na stanicu pred Manječku ...

Ona je to govorila s takovom sigurnošću, da sin nije više imao snage, da joj ruši nadu. On je znao, da sestra nikako nemože stići pre, nego je javila, ali je ipak majci obećao učiniti sve po želji, što je odredila, kako da je dočekaju.

I njemu samom je bilo teško, što nije sestri pisao, da odmah dodje, ako hoće majku da još zateće živu. Ali tada ni sam nije mislio, da je već tako blizu kraj. A sad sve da i brzo javi, bilo bi prekasno. Bio je uveren, da majka govori u bunilu, ma da je njen govor na časove bio sasvim bistar i razborit.

Ali kad je nastala noć stade starica na jedamput tužno jadikovati:

— Manječka! ... Moja Manječka! ... Gde je? Ja sam je izgubila! ... Nestalo mi je s vida ... Izgubila se medju svetinom ... Manječka! Jooj, kud je moja Manječka? Kako ću je opet naći?

Zaludu je sin težio, da se Manječka nije mogla izgubiti, starica je neprekidno plačnim glasom ponavljala, kao kakovo tvrdoglavo dete, kojemu nije moguće ništa dokazati.

— Manječka se izgubila . . . Još čas pre sam je videla, a sad je nema . . . Nema moje Manječke . . . Kud je, kud je moja Manječka? . . .

Tek pred zoru se smirila i na čas usnula.

Bio je već beli dan, kad se probudila. Kao da ju nešto trgnulo oda sna, podiže ruke i klikne:

— Evo Manječke, deco, opet je vidim! Sine, kćeri, pomozite mi, da se dignem, obucite me . . . govorila je užurbano, dozivljući sina i snaju.

— Ali majčice, kud ćeš, nemoj se dizati! mirio ju sin.

— Brzo, brzo, obucite me . . . Ne ću da me Manječka zatekne u krevetu . . . Samo brzo . . . Sad će ona biti tu . . . Ona leti, leti . . . Ne vozi se željeznicom, ide mnogo brže od željeznice . . . Jesu li deca otišla na stanicu? . . . Pošaljite ih odmah. Zašto ih već niste poslali? . . . Eto, sad će stići, a nitko je ne će dočekati . . . Joj, kako leti, ništa se ne vidi, kako brzo leti . . . Još čas . . . još čas . . . Manječka, dete moje slatko, došla s . . . Ipak si došla? Gde su deca, jesu li već stigla na stanicu? . . . Sine pogledaj, evo je dolazi . . . Vidi, izadji pred nju . . .

Sin i snaja suznih su očiju učinili sve po njenoj volji. Obukoše je i donesoše u naslonjač. Bila je slaba, ali se za čudo ipak mogla držati u naslonjaču. Samo decu nisu slali na stanicu. Čemu da ih šalju, kad znadu, da sestra ne može još danas stići. Ali kad je starica ponova naložila sinu, da izadje pred kuću, učinio joj je po volji, samo da ju umiri.

Izašao je na ulicu, kad li na svoje najveće čudo zaista ugleda sestru i za njom nekog čoveka, koji joj je nosio kovčeg. U prvi se čas jedva snašao. Nije verovao svojim očima. Kao ukopan gledaše u nju, kao u kakovu prikazu. Tekar, kad je već bila posvema blizu podje joj korak dva u susret.

— Kako je mami? upita ona, pruživši mu ruku. — Niste mi se nadali, jeli? Ne znam, ali nešto me uprav gonilo na put i ja sam morala otputovati pre, nego što sam javila. Kao da je mami vrlo zlo i da se moram požuriti, ako je hoću još videti. Kako joj je?

— Ne znam, odgovori on sav zbunjen. Bilo joj je jako zlo, ali sada više ništa ne razumem . . . Več od juče govori, da ćeš doći . . . i sada te čeka . . . Ustala je iz postelje, pa sedi u naslonjaču i čeka tebe . . . A već se osam meseci nije maknula iz postelje . . . sve do danas . . .

Braća udjoše u kuću. Manječka tiho otvori vrata i proviri unutra. Bojala se doći tako nenadano pred majku, pa zato šapne bratu, neka ide i neka je pripravi na njen dolazak.

U to starica poviče:

— Zašto ne dolazi Manječka! Zašto je nepuštate k meni? . . . Ja znam da je tu. Manječka milo moje . . . Jedino moje! Došla si. Znala sam, da ćeš doći. Srdašce moje milo! tepaše starica, a iz njenih slepih očiju kapahu suze.

Manječka je jecajući grčila majku. Tada najednom oseti, kako starica postaje teška na njenim rukama. Glava joj klonu na kćerinu rame i ona prošapće:

— Položite me u krevet! ... Zlo mi je.

Kad su je položili na krevet, ležase časak ko mrtva. Manječka se nagnula nad nju, da čuje diše li još.

— Požuriću se ... požuriću se ... šaptahu staričine usne. Samo kad si došla ... Ne ću te dugo zadržavati ... moraš se vratiti k mužu, znam ja ... Ali ja ću se požuriti ...

Manječka se nije više mogla savladati, nego glasno zajeca, položivši glavu na materino uzglavlje.

— Zašto plačeš, Manječka? Nemoj plakati. Meni je dobro. Sad mi je sasvim dobro ...

— Ti ćeš ozdraviti majko, prihvati sin, pa onda ćemo se opet svi naći i Manječka će opet dolaziti, kao i do sada.

— Ja se ne ću rasti s njom ... O ja ne ... Vi ćete se rasti, vi da, ali ja ne ću ... Nikada se više ne ću s njom rasti ... uvek ću biti uz nju ... Uvek ... Uvek ... Zato nemoj plakati ... Vidiš i ja ne plačem ... Ali sam se bojala za tebe ... Jako sam se jučer bojala. Najedanput si mi se izgubila. Bilo je mnogo ljudi, i među njima si mi se izgubila. Kud si otišla? Kud te je nestalo?

— Kada, majčiče? upita Manječka.

Starica upravi na nju svoje slepe oči i reče nestrpljivo:

— Sinoć. Jučer u več.

— Morala sam u Beču prenoćiti. Nisam mogla dalje do jutra.

— Beč je velik grad. Zato si mi se izgubila. Ali u jutro sam te opet našla, samo si letila, letila ... Nije se ništa videlo. Sama magla i u njoj ti, kako letiš. Što je to bilo? pitaše starica očiju uprtih u strop i kao da sama sobom razgovara.

— Vozila sam se brzim vozom, da prije stignem, reče Manječka. A i starica nije čula njen odgovor. Nastavila je svoj monolog:

— Što je to bilo? Na čem si tako letila? Ja ne znam i ne mogu znati. To nije bila željeznica ... Manječka! — krikne na jednom u strahu i uhvati se za glavu. — Što je to? Ja te više ne čujem! Manječka, zašto si otišla, zašto si me ostavila? ... jecaše poput deteta.

Manječka se nagnula nad nju i rukama joj gladila lica, da ju umiri.

Starica brzo prihvati njenu ruku i stade pohlepno udisati miris duhara, što se zadržao na kćerinim prstima, koja je rado pušila.

— Ha, sad te osećam. Ništa više ne čujem ... ali duvan, to osećam. Puši, puši, onda ću znati, da si kod mene, da nisi otišla.

— Ali, mamice, ti me sada sama na zlo putiš, umesto da mi braniš pušiti.

„Osećam miris ... Samo još miris osećam, ništa više ne čujem ... Puši, dete moje, da osetim da si uzame, šaptaše starica.

A Manječka je pušila cigaretu za cigaretom od nevolje i stiščući zube, da zatomi jecaje, koji joj kidahu grudi. Morala je pušiti i šutiti, jer čim je cigareta dogorela, starica bi se uznemirila.

Predveče se starici opet povratila svest. Čula je što su joj govorili, pilala za zeta, Manječkina muža, ima li mu tko skuhati jelo, dok nje nema. Tada se stala tužiti, da ju boli glava i neka reknu onom čoveku na dvorištu, da prestane piliti drva.

— To ti se samo pričinja, majko. Nema nikoga na dvorištu, reče kćerka.

Ali starica stade sve jače jadikovati i zaklinjati ih, da reknu onom drvaru, da prestane s pilenjem.

Kad ju nikako nisu mogli razuveriti o tom, da nema u dvorištu nikakovoga drvara, seti se Manječka u svojoj mucu i reče:

— Rekla sam mu, majko, ali on je molio, da smije svršiti. Ima kod kuće decu, kojoj mora doneti kruha, a ne može dobiti novaca dok ne svrši posao.

— Onda neka pili. U ime božje! Neka svrši, neka nahrani dečicu svoju... Joj, kako to seče, boli. Ja ću se požuriti. Evo me, evo! Samo mir... Mir, deco, ne plačite... Neka se svrši u ime božje!

Reče i začuta za navek.

Za navek je prestalo kucati ovo zlatno, nesebično materino srce, koje i u poslednjem svom času, u oči smrti nije mislilo na sebe i na svoju bol. nego na tuđu dečicu, koja čekaju oca, da im donese hleba.

Troje putk. (Josip Ribičič.)

Troje kokoši je izneslo troje jajec. In so zakokodakale.

Modrijan, ki je tiste dni hodil po svetu, jih je vprašal:

„Zakaj kokodakate?“

Prva je odgovorila: „Zato kokodakam, ker se bojim, da mi veselje ne razžene prsi!“

Druga pa je zamrmrala: „Kokodakam, ker je taka navada od zdavnaj. Moja mati in moja stara mati je kokodakala, ko je izlegla jajce; zakaj bi jaz ne? Kaj me briga!“

A tretja je zavpila: „Zakaj! Zato kokodakam, da me bo slišal petelin; da bo vedel, koliko trpim!“

Modrijan je šel svojo pot in premišljeval doživeto.

Čez leto dni pa se je vrnil.

In je vprašal, kaj se je zgodilo s putkami, ki so se izlegle iz treh jajec.

Pa so mu odgovorili:

„Iz prvega se je izlegla pitka, ki je vedno dobre volje. Vsak dan leže jajce. Sedaj klokoče. Njena piščeta bodo zdrava in vesela. — Iz drugega se je izvalila pitka, ki se je omožila s petelinom-uradnikom. Imela bo pokojnino, če ji mož umre. Nosi pa same klopotce. — A tretja, ki se je izvalila iz tretjega jajca, je obolela za piko in je reva umrla.“

LEPI DOM - LJUBI DOM. (Davorinka Deželova.)

Jedilnica.

V jedilnici se zbira k mizi družina in od časa do časa gostje. Pripravnejše in elegantnejše od štirioglatih so okrogle ali ovalne mize, ki se lahko povečajo z raztezno desko. Stoli morajo omogočiti komodnost, previsoka naslonjala ovirajo pri serviranju. Nezmislno veliki bifeji v priprosti hiši so iz mode, primerno velika kredenca je umestnejša. Neokusne pa so kredence v imitaciji gotskega, renesančnega in drugih historičnih slogov. Skrajno neorganično je prilepljati na pohištvo razne ornamentalne okraske, zato zavračamo pohištvo z neorganično, mašinalno ornamentiko! Bogate dekoracije v jedilnici so sploh neumestne. Zelo elegantne so z lesom opažene stene; zadostuje pa stenam tudi miren ton; bisernosiva, olivno-zelena ali kakor breskev mehkorjava barva so najlepše. Upajmo, da je minula priljubljena mesnatordeča orgija naših jedilnic. V jedilnico obesimo par velikih slik; nebroj malih slik vpliva nemirno in odvrča pozornost do družbe, zbrane okrog mize. Najlepši način obdelave pohištva za ta prostor je politura. Pri gladkih oblikah pohištva občudujemo fine risbe plemenitih lesov, kakor oreha, mahagonija, sijajen refleks politiranega lesa pa razveseljuje za lepoto do vzetno oko. Okusno pogrnjena miza ne trpi visokih nastavkov, ki zabranjujejo prost pogled preko mize k nasproti sedečim osebam. Za mizno dekoracijo volimo le nizke vaze in cvetice uredimo bolj na široko in ne v višino. Kristalne in srebrne vaze so prav lepe, a mnogo očarljivejša je keramika s sočnimi, globokimi barvami. Cvetice ali zelene vejice so edini dekor pogrnjene mize, pribor in posoda služi uporabi. Čim enostavnejša v obliki in iz čim finejšega materiala sta namizna posoda in pribor, tembolj odgovarjata pravilom dobrega okusa. Boljše od damastnega prta in prtčev je namizno perilo iz finega gladkega platna z belo vezanim monogramom. Neokusna moda, zvijati prtče v neverjetne stolpiče, zvitke itd., je končno k sreči prešla; prtč leži ali na krožniku ali med priborom na mestu krožnika; po angleškem in ameriškem običaju ne namreč postavljajo krožnikov pred začetkom obeda na mizo. Fin bel porcelan brez okraskov in enostavne oblike je najlepši; kavnemu, čajnemu servisu je pripuščen privilegij pestrosti, a pri teh servisih je tembolj paziti na dobre izdelke iz brezhibnega materiala in s finimi risbami. Komur je le mogoče, naj si nabavi že iz higijeničnih vzrokov srebrni pribor brez vsakega ornamenta. Kdor je bil kdaj v nesrečnem položaju, držati v roki pribor, čigar ornamenta so se mu vtisnili v prste kljub veliki spretnosti v obvladanju mizne etikete, ve ceniti dvakrat in stokrat enostavne, plemenite, organične oblike vseh obrtnih izdelkov, posebno onih, ki služijo uporabi.

Kristalna, porcelanska in srebrna posoda pride do veljave v priprosto opremljeni jedilnici; že iz tega razloga bo tudi kredenca zelo priprosta, ker hranimo vso fino namizno posodo v nji. Pod mizo položimo linolej ali

preprogo. Linolej je novejšega izuma in zelo praktičen, po njem se hodi tiho in prožno, kot slab prevodnik toplote drži tople noge. Največja vrlina pa je, ker je lahko vedno snažen, vsak dan ga lahko izmijemo z mlačno vodo, včasih pa namažemo in zdrgnemo z lanenim oljem. Izogibljimo se pri nakupovanju linolejev s takimi vzorci, ki spominjajo na preproge; najlepši in najtrpežnejši so enobarvni s temnejšim robom. Preproge snažiti je dosti težje; vrhu tega trpé, ako postavljamo nanje masivno pohištvo in če jih premnogokrat snažimo. Preproge najdejo primernejši prostor v sobi, kjer smo črez dan, v damski sobi, v sprejemnici itd. Vsakdo si pač ne more omisliti pristnih orientalskih preprog, katerih posebno stari eksemplarji slovijo po svoji izborni kvaliteti, čudovito stanovitnih barvah, občudovanja vrednem delu, po bajni harmoniji barv in pravljíčno krasnih vzorcih. Novejši eksemplarji ne dosegajo več starih niti v risbah, ne v barvah, vendar tudi teh ne dosegajo najboljši tovarniški izdelki, ki so vrhutega še večinoma slaba in neokusna imitacija azijskih. Preproge imajo namen ublažiti trdost in mráz tal in so obenem zelo dekorativne. Je značilno, da se orientalske preproge tudi v modernem stanovanju zlijejo z lepim pohištvom v miren, blag akord; večina tovarniških izdelkov pa povzročá kričečo disonanco ali pa umóri sobo. Da pa ne bo kupec, ki si ne more nabaviti pristne orientalske preproge, pač pa tovarniški izdelek, razočaran, naj vzame k izberi v trgovino kot vzorec kos lesa od pohištva, vzorec tapete ali blága na blazinastih stolih ter naj izbere preprogo, katere vsaj glavna barva harmonira z vzorci. Veliko enobarvno dno, ali dno z neusiljivimi vzorci ter robom nasičene komplementarne barve dá tovarniškim izdelkom najdostojnejšo zunanost; vsaka imitacija pa je dobremu, zdravemu okusu kvarna in protivna. Močne vrste orientalskih preprog so skoraj neuničljive in prenesejo tudi manj obzirno uporabo. Finitih, dragocenih, posebno pa figuralnih ne polagamo po tleh, temveč jih obešamo na steno.

Stanovanjska soba (Wohnzimmer, sitting-room.)

Opremi te sobe je pripuščena izmed vseh prostorov največja individualna svoboda, seveda v mejah brezhibnega okusa. Pisalna miza bodi umerjena potrebi in velikosti stanovalca. Damska pisalna miza je manjša od gosposke, vendar pa se je pri poslednji izogniti pisarniški zunanosti. Udoben, prijeten kótiček vabi k razgovoru; čajna mizica, pri kateri se pije popoldanski čaj, dopušča gracijozno obliko. Iz knjižne omare gledajo v redu hrbti knjig; o zunanji opremi knjige bi bilo potrebno napisati marsikaj, saj vlada baš pri nas še velik kaos ravno glede zunanje oblike. Angleške in francoske knjige se odlikujejo po zunanosti posebno v enotni velikosti. Pri naših knjigah pa vlada prevelika individualna svoboda ravno v velikosti. Niti knjige enega in istega avtorja niso enako velike; morebiti je to slikovito, a pri uravnavi knjižnice uvidimo velik nedostatek te neenotnosti. Kako lahko je urediti francoske in angleške knjige, težje je že pri nemških, a še težje pri naših. Slovenski oddelek knjižnice izgleda raztrgan. Če hočem

urediti knjige po avtorjih, se vzdigujejo in padajo hrbti rapidno. Vezava novih naših knjig pa je postala dobra in okusna. Dobra in lepa knjiga je neprecenljiva prijateljica. Leta 1344. je pisal angleški škof Bury o knjigah: „Knjige so učitelji, ki nas uče brez palice, brez jeze in hudih besed. Nikdar ne spe; ako jih kaj vprašaš, ti ničesar ne prikrijejo, nikdar se iz tebe ne norčujejo.“ Feliks Dahn pa je rekel o knjigah: „Ne spodobi se dati hčeri za doto stotisoč mark (pred vojno!) in pozabiti na knjižnico; imeti kot finančnik, svetnik itd. polno vinsko klet, a prazno knjižnico; dišati po pačuli in drugih „eaux de mille fleurs“ in čitati zamazane zvezke iz društvenih knjižnic; izposojevati si dobre knjige, ako so v nabavo lastnih knjig na razpolago sredstva.“ Domače in tuje slovstvo ima mnogo knjig, v katerih vedno človek najde užitka. Ne mislim modnih, enodnevnih romanov, temveč dela večne vrednosti. Sestaviti katalog najboljših svetovnih del bi bilo težko, ker vsakdo voli po individualnem nagnjenju in tudi išče v morju publikacij vedno le knjige, v katerih upa najti idejni svet, ki ga sluti in konečno najde.

Ljubitelj glasbe ima v stanovanjski sobi klavir; zbiralec antikvitet stekleno omarico z zbirko umetnin. V malone vsakem človeku tiči zbiralna strast. Mladina zbira hrošče in pisane metulje, pametni stariši podpirajo to jastnost svojih otrok, a gledajo, da mladina ne škoduje naravi z zatiranjem preredkih eksemplarjev flore in favne. Odrasli zopet zbirajo po svojih osebnih nagnjenjih bodisi predmete iz narave ali umetnine. Kdor spravi v sklad še tako majhno zbirko, zamore že v malem okvirju dati sobi pečat svoje osebnosti.

Stene v sobi okrasimo z originalnimi slikami ali dobrimi reprodukcijami. Originalom izbere okvire umetnik sam ali pa strokovno izobražen trgovec. Reprodukcijske — za mal denar je danes dobiti dobre reprodukcije — so najlepše v gladkih temnejših okvirjih. Neokusni oljnati tiski v še neokusnejših pozlačenih okvirjih so stanovanju le v kvar. Nepregledne, neizčrpne so možnosti, dati sobi osebno noto. V lepo opremljeni sobi pridejo sveže cvetice posebno do veljave po keramičnih posodah v komplementarnih barvah. Sobi z modrim glavnim tonom podarijo čudovito harmonijo rumene narcise, trobentice, dalije in krizanteme v modrih visokih oziroma nizkih posodah. Velikost posode se vedno ravna po vrsti cvetic. V sobi v rumenem glavnem tonu tvori vijoličast španski bezeg v črni, zeleni ali kristalni vazi nežen akord. Svetlozelena keramika je namenjena belim cvetlicam: anemonam, zvončkom, belim rožam; sive posode so primerne blestečim karminastim in škrlatnim cvetlicam; zelene vejice so najdekorativnejše v kristalnih vazah. Rastoče cvetice imajo prostor na oknu in cvetlični belo lakirani mizi, ki se posebno lepo sklada z mahagonijevim pohištvom.

Najlepše stanovanje pa ni popolno, ako mu manjka delo ženskih rok. Ženskim ročnim delom pa je revolucija, ali pravilneje povedano, preropenje starih tradicij zelo potrebna. Pisatelj Meyrink je prilično zelo fino ožigosal bedasto nesmotrenost in neokusno orgijo ženskih ročnih del. Neomejene

možnosti so dane ženskim rokam, da udejestvijo dober okus ali pa ponižajo dom na nivo bazarja. Ne zadene žen vsa krivda, da je toliko stanovanj neznosnih ravno zaradi nepravilno uporabljene pridnosti. Ako pregledujemo razne sodobne, posebno pa modne liste zadnjih desetletij, nam orgija neokusnih šablon za ročna dela naravnost zapre sapo. Ni se čuditi, da je v pomanjkanju dobrih nasvetov in vzorcev izgotovila pridna ženska roka nešteto ročnih del, ki nosijo pečat kanibalstva. Ni še konec šablonskemu delu; še vise po stenah, še se sklanja mnogi dekliški obraz nad prtiči, brisačami, blazinami i. t. d. z ljubeznivimi voščili: „Dobro jutro!“, „Lahko noč!“, „Dober tek!“; s poučnimi imperativi: „Rana ura — zlata ura“, z uljudnimi povabili: „Le četrt ure!“ Vsi ti vzkliki so prepleteni seveda med alegoričnimi predtiskarijami, preko katerih mehanično hiti uboga šivanka. Tudi ročna dela z naturalistično stilizacijo so slaba. Za ročno delo, ki zahteva toliko ur žrtvovanja, je neobhodno potrebno voliti najboljši material. Vsak material naravnost zahteva posebno tehniko in obratno se iz materijala in tehnike ustvari vzorec. Domače platno je predistinirano za križni vbod, za katerega imamo lepe domače vzorce; njih strogo umerjena ornamentika je brezhibna. Bela vezenina na finem platnu je nekaj nad vse nežnega; stare peče nudijo vzpodbudo, nasvete, vabijo k posnemanju in novim kombinacijam.

Svilene tkanine so prikladne za barvasto vezenino s svilenimi nitmi; pri izberi bary smo lahko smeli; močno blesteče heraldične barve z jakimi kontrasti ustvarjajo čudovite učinke. Pač pa je treba posvetiti vso pažnjo razdelitvi ploskve danega materijala in upoštevati namen dela; blazina zahteva drugačno razdelitev od prtiča, dolgi ozki prtič zopet drugačno kot zastori itd. Risbe za ročna dela morajo biti strogo disciplinirane v stilizaciji in uvrščevanju, posebno pri prenosu motivov iz narave, n. pr. cvetlic. Nedisciplinirana stilizacija in ornamentika je povzročila v predzadnjem času v umetni obrti ogromno škode; vplivom zmedene, barbarične ornamentike tudi niso ušle idrijske kleklane čipke. Pri starih vzorcih občudujemo stroge linije; s čudovito sigurnim instinktom za ritem je pripleten element k elementu. Nekatere stare čipke vplivajo kot poezija, vsa polna simbolov. Marsikateri moderni vzorec pa kaže tudi pri tej industriji propadanje dobrega okusa.

Čipke prav posebno pristojajo damskim sobam, luksurijoznim jedilnicam in spalnicam. V sobah za gospode pa je možna v naslonačih blazina, črez mizo prtič z vezenino strogih linij. Sploh je treba varovati karakteristiko prostorov v obče, posebno pa še damskih, ki naj bodo nežne in ljubke, ter gosposkih, ki naj izražajo resnost.

Ne nabavimo si nikdar predmeta, o katerem nismo prepričani, da je pristne tvarine, uporaben ali lep. Le tedaj si bomo ustvarili kulturno okolico kulturno domovanje; nasledniki pa bodo nastopili v materijalnem in duševnem pomenu plemenito dedščino. Lep dom veže človeka nase s čarom lepote, neurejen ali slabo urejen pa ga odbija in žene za iskanjem doma pogrešanih užitkov.

Ne žensko — moško vprašanje! (Spisala: Š.)

„Kako pridržiš moža doma?“

Moj Bog, ta večni refren in naša uboga nad vse skromna ženska duša!

Ali ne veš, da to ni mož, če ne živi izven doma; ali ne veš, da to ni gospodar, če ne udari po mizi in se uveljavi: „Jaz sem gospodar;“ ali ne veš, da to ni oče, če se otroci ne skrijejo v bojazni ob njegovem hudem pogledu?

Ali ne veš, da je baš to refren moža, našega moža, našega gospodarja, našega očeta?

Ti pa, uboga, že stokrat ponižana žena, vztrepečeš ob vsakem takem refrenu in se skriješ vase in iščeš — iščeš krivdo tega moža v sebi. „Kaj nisem dobra žena? — skrbna gospodinja? — ljubeča mati?“ Še bolj se skloniš, še bolj si dobra, še bolj skrbna, še bolj ljubeča.

Ali refren moža je isti.

Zakaj, on je baš v tem — mož.

—:—

Ko je umiral otrok, je mož odšel z doma: Bilo mu je preteško — Žena je ostala sama z usó težo.

—:—

Pravkar sta štela mož in žena zadnji denar, ki bi zadostoval komaj za gospodinjstvo prihodnjega dne. Denar je še ležal na mizi, ko pride možev prijatelj in ga povabi na pomenek.

„Pa ostanita tukaj,“ povabi žena.

Medtem že vlakne mož za gospodinjstvo namenjeni denar v žep in hoče od doma.

„Jože, to —“ hoče ona ugovarjati; pa v tem udari on po mizi: „Jaz sem gospodar!“

—:—

Otrok prinese slabo izpričevalo in ga pokaže materi — boji se.

Mati reče: „Bojim se zate — pa boš prosil očeta, da ti pokaže, poboljšaš se.“

Oče pride in vzroji: „Pokazal? Ti bom že pokazal — s šibo ti bom pokazal, pa boš razumel —.“

—:—

To je mož; naš mož, naš gospodar, naš oče.

In ti, uboga, majhna žena, se ukvarjaš z vprašanji, kako pridržiš moža doma! Pred vsem — dvigni se — prav v tisto višino se dvigni, da vidiš možu iz oči v oči in vprašaj — s pravico vprašaj:

„Mož — gospodar — oče — kje si?!“

	IZVESTJA	
--	-----------------	--

DRUŠTVENA POROČILA

Predsednik čeho-slov. republike T. G. Masaryk je poslal „Ženskemu dobrodelnemu združenju“ in „Organizaciji vdov in sirot“ v Trstu po eno krasno, veliko sliko njegove blagopokojne soproge v zahvalo za izraženo sožalje o priliki njene smrti.

„Žensko dobrodelno združenje“ v Trstu nadaljuje svoje delo tudi med počitnicami. Da, reči treba, da je, vključno z neznosni vročini in skrčenemu številu delavnih moči, njegovo delovanje še intenzivnejše. Pričeta počitniška akcija za slabotne otroke, je dosegla nepričakovan uspeh. Preko 800 družin se je javilo za sprejem naše dece čez počitnice in še vedno prihajajo nove prijave! Združenje se je trudilo, da vstreže vsem požrtvovalnim gostiteljem, ostalo bo pa le nekaj mest nezasedenih. Od vseh strani prihajajo navdušena pisma naših malih, ki opisujejo svoje veselo življenje v naravi in gostoljubnost svojih gostiteljev. Pritožbe gostiteljev so bile doslej le izjemni slučaj, dal Bog, da ostane pri tem. Otroci so zunaj pod skrbnim nadzorstvom in Združenje pazno zasleduje vse njihovo početje. Kakor vse kaže, bo izvršeno ob dobri volji vseh veliko človekoljubno delo, stotine naših otrok se bo povrnilo koncem počitnic zdravih in krepkih v svoje družine in šole.

Tečaji za ročna dela ostanejo tudi odprti preko počitnic in se jih naše članice kaj pridno poslužujejo,

Društvena pisarna posluje vsaki četrtek od 5-7 pop.

PO ŽENSKEM SVETU**Resolucije z mednarodnega ženskega kongresa v Rimu.****I.**

Po vojni, ko so se bile zrušile nekatere države in nastale nove, ter je nastopilo vsled tega pravo preseljevanje narodov, se je prav jasno pokazalo, kako krute so zakonske določbe, ki določajo domovinsko in državljansko pristojnost žene v tem zmislu, da se mora ravnati njena pristojnost po pristojnosti njenega moža. Tako so prišle žene iz Nemčije, ki niso znale niti besedice našega jezika, v naše male občine in so bile do skrajnosti obupane, ker so bile na mah iztrgane iz razmer, v katerih so živele po 30, 40 in več let. Njihovi možje so bili šli pred leti kot rudarji na Westfalsko, poročili so se tamkaj z domačinkami, a vojna jih je pognala iz njihove druge domovine in po vojni so izganjali njihove žene in deco v „domovinske“ občine! Koliko so pretrpele te žene. Brez znanja jezika, brez sorodnikov in znancev so morale pričeti v povsem tujem kraju boj za obstanek.

Tako se je dogajalo po vsi Evropi. Vsled tega je bila resolucija, ki stremi po ureditvi kaotičnih razmer v prilog žene, na IX. mednarodnem ženskem kongresu v Rimu prav umestna. Bistvo te resolucije je:

Državljanstva pripadnost žene se ne sme izpremeniti vslet tega, ker se je poročila ali če je njen mož med zakonom menjal svoje državljanstvo.

Tudi poročena žena mora imeti pravico, da si svobodno izvoli svojo državljansko pripadnost.

Brez izrecnega dovoljenja žene, ne sme nihče izpreminjati, njenega državljanstva, izvzemši primerov, ki so veljavni tudi za moškega.

Resolucija zahteva dalje, da naj sestavijo vse vlade posebno komisijo, ki naj prouči predlog ženskega kongresa. Vlade naj sklenejo mednarodni veljavni dogovor.

II.

V mednarodnem ženskem gibanju se živo razpravlja že več let o ekonomskem stališču poročene žene v njeni družini. Na mnogih ženskih kongresih so bili stavljeni predlogi, da naj dobiva poročena žena za svoje delo kot gospodinja in mati gotov znesek moževih dohodkov. S tem zneskom naj razpolaga popolnoma svobodno. Tudi na kongresu v Rimu se je ponovil ta predlog. Mnogo govori za predlog, mnogo pa tudi proti predlogu. Nekatere govornice so bile mnenja, da bi izgubilo družinsko življenje, razmerje med možem in ženo mnogo na svoji svetlosti in prisrčnosti, ako bi prejemala žena takorekoč plačo za to, kar je njen naravni poklic in čigar posledice prevzema prostovoljno. Toda zagovornice tega predloga so imele pa toliko tehničnih razlogov za podkrepitev — kakor n. pr. ekonomska neodvisnost ustvarja šele popolno svobodno in neskaljeno razmerje med možem in ženo — da so prodrle s svojo tozadevno resolucijo.

V zvezi s tem predlogom je zahteval kongres v eni in isti resoluciji še sledeče:

1. Vdove in njih otroci morajo dobiti po smrti svojega hranitelja primerno pokojnino, ki naj jo izplačuje država ali občina.

2. Ta pokojnina se ne sme smatrati kot miloščina, temveč kot pravica, s katero se priznava vrednost materinega dela.

Kot tretji odstavek k resoluciji je sprejel kongres še sledečo velepomembno določbo: Nezakonski otroci morajo imeti enako pravico do oskrbe in vzgoje kakor zakonski. Oče nezakonskih otrok mora v soglasju s svojim socialnim stališčem skrbeti zanje dokler niso popolnoma preskrbljeni.

V koliko bodo žene zmožne, da bodo izvojevale legalno priznanje teh zahtev, to je seveda težko vprašanje.

III.

Mnogo delegatij je presenetila ena izmed zahtev resolucije, ki obravnava vprašanje o seksualni vzgoji. Ta resolucija, ki je v celoti dobra, ima namreč točko, ki zahteva, da naj se prevzame pouk o seksualnem vprašanju v program šolskega pouka. Kljub ostremu nasprotovanju je prodrla ta točka. Dalje zahteva ta resolucija, da naj vlada in društva skrbе za to, da bodo tudi starši kar najboljše poučeni o vsem, kar je v zvezi s seksualnim vprašanjem, da se morata ženin in nevesta pred poroko izkazati z zdravniškim izpričevalom, da nista spolno bolna in da se uniči lahko vsaka zakonska zveza, ako je eden izmed zakoncev zamolčal, da je spolno bolan.

IV.

Četrta resolucija z rimskega kongresa zahteva, da morajo biti ženam odprta vsa polja izobrazbe za vse stroke brez izjeme, da mora žena dobiti pravico dostopa v vse javne državne službe, da se poročenim ženam ne sme zabranjevati, da bi izvrševale poklice, za katere so usposobljene, in končno, da ne sme biti razlike med plačo žene in moža za enako delo.

Tudi pri debati o tej resoluciji so se trdo križala mnenja. Mnogo delegatij je zastopalo stališče, da je treba najprej zaščititi ženo kot mater in da naj se jej z zakonskimi predpisi prepove izvrševati gotova dela. Toda te so ostale v manjšini. Norvežanke so bile najvnelejšje zagovornice načela, da se ženi ne sme prepovedati nikakega dela, da mora biti v izbiri svojega poklica popolnoma svobodna, ker le na ta način lahko podkrepí svojo zahtevo po enakopravnosti z moškimi vespovsod.

Kolo slovenskih sester v Ljubljani. Med najagilnejšimi in delavnejšimi društvi slovenskega ženstva je gotovo „Kolo slovenskih sester“ v Ljubljani s številnimi podružnicami po vsej Sloveniji.

Kolo, ki je v prvi vrsti humanitarno društvo, izpolnjuje to svojo nalogo v polni meri. V vsaki odborovi seji se rešujejo prošnje za podporo revnih rodbin, udov in sirot ter dijakov, ki študirajo v Jugoslaviji in inozemstvu. Kolašice so zelo marljive in za delo jako zavzete. Tako se isvršujejo v Kolu „Kresnice,“ to je posebne vrste slikanja na steklo, kar je izumitev društvene podpredsednice ge. Vide Baltičeve. Izdelujejo se nadalje v Kolu lične in okusne košarice različnih vrst. Dela se pa vse v korist društva. Šivalni odsek prekroja darovane ponošene obleke ter šiva za ubogo šolsko deco. Obdarovanih je bilo v minolem Božiču 560 šolskih otrok. V Kolu je še odsek za ženska ročna dela. Načelnica mu je ga. prof. Vessnerjeva, ki ma že lepo zbirko del v narodnih motivih.

Kolo ima v programu tudi prirejanje počitniških kolonij za slabotno deco. Letos se odpošlje 30 otrok iz rodbin državnih ura-

dnikov na zdravi gorenjski zraku, da se okrepa-čajo ob dobri, tečni in zadostni hrani.

M. B.

Astronomove družice. Znamenitega astronoma Camila Flammariona so posebno častile in oboževale žene. Bil je dvakrat poročen. Prva soproga se sicer ni razumela v njegovi znanosti, a ga je vendar neizmerno cenila in oboževala. Pripovedujejo, da je s posebnim spoštovanjem zbirala soprogove lase, ko mu jih je brivec strigel z glave in brade. S temi odrezki je napolnila blazine, ki so krasile njen posebni salon. Najlepša je bila iz safirnomodrega baržuna in je imela z zlatom vezan napis: „Lasje Camila, plamena zvezd.“ Pred smrtjo je prosila, naj jo pokopljejo poleg zvezdarne, da bo tudi pod zemljo v bližini onega, ki ga je tako oboževala. Željo so ji izpolnili.

Druga Flammarionova žena je bila Gabri-jela Renaudotova, ki je sama absolvirala višjo astronomsko šolo in ni bila možu le ljubeča soproga temveč tudi vneta sodelovalka.

Tudi druge žene so izredno oboževale velikega učenjaka. Neka ruska kneginja mu je umirajoča zapustila kožo iz lastnih ramen, naj da vanjo vezati knjigo. Flammarion je namreč občudoval njene izredno lepe rame. Ko jih je nekoč poljubljal, mu je smehljaje rekla: „Ker so vam tako všeč, vam jih zapustim v oporoki.“ Nasmehnil se je, toda čez leto dni je prejel škatljico, v kateri je bilo pismo kneginjinega zdravnika, opremljeno z vsemi zakonitimi pripombami in pečati, ter zavojček tanke pergamentirane kože. Kakor je obljubila, je določila v oporoki, naj ji z mrtvega trupla vzamejo kožo in jo pripravijo tako, da se bo lahko uporabila za vezavo Flammarionovi knjigi. Učenjak je res dal vezati eno svojih del v kneginjino kožo. Knjiga leži v njegovi delavnici, osiveli stavec pa gotovo večkrat uživa nad mladostnimi spomini. (Po „Chiosi.“)

Zavod šolskih sester v Tomaju bo obhajal v tekočem letu trojni jubilej: meseca avgusta petindvajsetletnico ustanovitve, v septembru petindvajsetletnico deklisne šole in v oktobru petindvajsetletnico otvoritve gospodinjske šole. Za skupno proslavo tega trojnega jubileja sta se določila dneva 1. in 2. sept. t. l.

Ker ne bi radi praznovali tega jubileja le z lepimi besedami in samo z zunanjimi svečanostmi, ampak bi našemu ljudstvu tudi radi pokazali, kaj so se mladenke v zavodu praktičnega naučile, smo sklenili prirediti v omenjenih dnevih razstavo ročnih del, ki so jih mladenke izvršile v času svojega izobraževanja v zavodu.

Vsled tega so naprošene vse bivše gojenke zavoda, da bi sporočile najkasneje do 1. avgusta, če bi hotele razstaviti svoja v zavodu izvršena ročna dela. Omenja se, da se ne misli na razstavo umetnih ročnih del, ampak se

hoče s tem podati dokaz, da je zavod zasledoval vedno le potrebe in koristi domačega, preprostega gospodinjstva.

V poštev pride predvsem različno perilo, kakor: ženske in moške srajce, spodnja krila, nočne jopice, kapice itd., potem razni prti, prličji, rjuhe, vezenine, pletenine in slično ter vrhnje obleke.

Po končani razstavi se bodo ročna dela vestno vrnila.

Podpisano vodstvo prosi torej vse mladenke, oziroma žene, ki bi se hotele vabilu odzvati, da mu javijo do omenjenega roka:

- 1) bi li hotele sodelovati pri razstavi,
- 2) kaj bi hotele razstaviti,
- 3) koliko kosov vsakega ročnega dela.

Do 1. avgusta je treba le prijaviti, ročna dela se pa lahko določijo tudi potem do 20. avgusta.

Istočasno se nudi tudi prilika, da bi nekdanje gojenke priredile skupni sestanek, kjer bi se navdušile za vzvišene cilje, ki jih ima mladenka in žena v domači hiši in človeški družbi. To bi se doseglo z deklamacijami in govori, ki bi jih imele gojenke same. Na sestanku in k sodelovanju z govori so vabljeni tudi druge zavedne mladenke in žene, ki niso bile naše gojenke. Ako torej katero veseli pri sestanku nastopiti, dobi posebna navodila in pojasnila pri podpisnem vodstvu. Ta sestanek bi bil 2. septembra.

Katera izmed cenjenih čitateljic se misli udeležiti osebno te slavnosti, je naprošena, da tudi to javi zavodu, da se more pravočasno poskrbeti za hrano in eventualno prenočišče.

Zavod šolskih sester v Tomaju.

GOSPODINJSTVO

Perilo. Najvažnejša skrb gospodinje je pač ta, da si pripravi in ohrani perilo. Kako poživi človeka sveže posteljno perilo, kako prijetno vabi k obedu miza, pokrita s snežnobelim prtom! Vsa umetnost, da se ohrani perilo dolgo časa v dobrem stanju, je v tem, da se pravočasno krpa in pravilno pere.

Krpanje. Pregleda naj se vsako perilo, predno se lika. Na mestih, kjer je perilo še malo raztrgano, naj se zašije s posebno nitko, ki mora biti zelo mehka, da se lepo vleže tudi v izprano blago. Sukanec ni za to delo, ker rad trga izprano blago. Tam, kjer je treba vstaviti krpe, naj se pazi, da krpa ni močnejša ali tanjša od blaga, ki ga krpamo. Take krpe se nam kaj hitro zopet raztrgajo. Skrbna gospodinja bo tudi imela v zalogi stare krpe, ki jih večkrat rabi. Take izrežemo iz še dobrih delov kakega nerabnega perilnega kosa. Posebno moramo paziti na nogavice, saj se današnje tanke nogavice kaj hitro trgajo. Te šivamo s svilnato nitko, ker je tanka in mehka in se tudi dobi v vseh barvah. S to nitko

skoraj ni poznati, če je tanka nogavica lepo zašita. Debelejše nogavice pa mašimo z nitko za mašenje. Če so nogavice močno raztrgane na peti ali na prstih, tako da ni več mogoče nogavice zašiti, tedaj jo zakrpamo. Krpe si izrežemo iz ostalih celih delov drugega para nogavic. Tudi celo stopalo na ta način lahko denemo drugo. Nekatere gospodinje imajo navado, da takoj polikajo perilo, ne da bi ga prej zašile, češ, da jim je sicer perilo na poti, to pa je silno neumesno, ker navadno potem rabijo nezakrpano perilo, kar je v veliko škodo. Polikano perilo krpati pa je nepraktično, ker ga je treba vnovič polikati.

Pranje. Kolikokrat slišimo pritožbe gospodinj, ki so radi premalega stanovanja primorane oddajati perilo pericam. Te pač perejo tuje perilo, da zaslužijo, ter jim je na tem, da operejo perilo v čim krajšem času. One gotovo ne mislijo na to, če traja perilo delj ali manj časa. Kolike vrednosti je torej za gospodinj, ki lahko to sama doma stori, ali pa nadzira, da se perilo pri pranju preveč ne trga, da se ne deva v lug jedkih snovi. Da je perilo belo oprano, je treba predvsem dostikrat menjati vodo pri izpiranju; posebno je pa treba paziti, da pride perilo že čisto izprano v lug. V nasprotnem slučaju se umazanost še bolj zarije v perilo, ter ne bo potem niti z mnogim izpiranjem več belo in oprano ne bo imelo onega svežega duha. Velik del madežev izgine iz perila samo z vodo. Madeže od potu, mastne madeže iz namiznega perila in iz kuhinjskih cunj pa odpravimo samo z milom in lugom. Madeži od oljnate barve naj se namočijo s terpentinovim oljem, ki raztopi oljnato barvo. Madeže od sadja, vina, železa, črnila odpravimo z malim trudom prav lepo z limonovim sokom, če madeži niso stari. Te vrste zastarele madeže je vedno težje odstraniti brez sledu, najbolje se še to posreči, če jih izperemo z vodo, v katero smo vlili nekoliko žveplene kisline. Vsi ti madeži naj se odstranijo, predno se perilo da v vroč lug. Če pridejo taki madeži v lug, jih potem le redko še lahko odstranimo. (Madeži od sadja izginejo tudi, če jih pereš in sušiš ob času, ko drevesa cveto, če sadni madeži niso več kot 1 leto stari.) Če se suši perilo ob solčnih dnevih, naj se „plavi“, če se pa suši v oblačnem vremenu, kar je posebno rado zgodi pozimi, naj se ne plavi perilo, ker potem postane perilo sivkasto. Perilo, ki ga hočemo škrobiti, se mora plaviti, potem je zlikano snežnobelo. Barvasto perilo ne sme biti namočeno čez noč, temveč naj se v enem dnevju opere in obesi. Če je barva blaga zelo slaba, ne smemo takega blaga niti oprati z milom, ker sicer vse blago pokvarimo. V takem slučaju naj se nasrta surov krompir ter vlije nanj vrelo vodo. To se da ohladiti in ko je mlačno, se zlije vsa zmes sklozi rutico na barvasto perilo, ter se v tej vodi izpere in v čisti izplahne. Na ta način obdrži najnavadnejše blago svoje barve. Rožnato blago (roza)

poživi svojo barvo, če se zadnji vodi, v kateri se izplahne, doda malo jesiha.

Likanje. Perilo, ki je določeno za likanje, naj se prejšnji večer nekoliko namoči, lepo zravna ter trdno zvije skupaj. Preden se začne likati, je treba predvsem pregledati likalnice, da so popolnoma čisti. Najmanjšo sled rje je treba iz likalnika odpraviti, sicer se zamaže pri likanju perilo. Likalnik se očisti tako: najprej se umije z vodo in milom, potem zdrgne s posteklenim papirjem, nato dobro obriše s cunjjo, da je prav čist. Tak likalnik potem lahko postaviš na ogenj ter ti ne bo nikdar umazal perila. Da likalnik bolj gladko teče, namaži vročega hitro s svečo ter podrgi potem takoj nato po cunjji.

Za likanje v splošnem nimamo mnogo navodil. Omenila bi le, da se mesta, kjer je treba še enkrat kako gubo razlikati, zmočijo z mokro cunjjo. Najprej naj se likajo kosi, ki zahtevajo več pažnje; naj se ne odriavajo na večer, ko je likarica že trudna ter nima več ne volje ne moči.

Površno zlikano perilo naj se še nekaj časa suši na zraku, natančno zlikano pa se lahko takoj zloži v omaro. V omarah naj se loči staro perilo od novega. To je velikega pomena, ker v naglici se lahko da zakrpano perilo gostu, kar nikakor ni prijetno. Tudi se pametno štedi, če se staro perilo ne rabi venomer, da se popolnoma uniči. Staro perilo naj tudi tvori pri hiši rezervo za čase, ko se ne more prati, ali pa v slučaju kake bolezni, ki zahteva včasih ogromnega perila.

Če ima gospodinja dovolj prostora, naj loči telesno, posteljno in namizno perilo. Vsekakor pa mora biti tudi ob pomanjkanju prostora namizno perilo ločeno od drugega.

Čast gospodinjji, ki nima samo lepih sob, finega namiznega orodja in okusnih oblek, ampak predvsem mnogo skrbno urejenega in ohranjenega perila!

V i d a.

Kako likamo svilo. Pri likanju svile, svilenih trakov i. t. d. moramo paziti, da položimo na svilo vedno tanek, čist papir, po katerem likamo. Ako likamo naravnost po svili, se zgrbanči. Surova svila naj bo pri likanju popolnoma mokra, ali pa popolnoma suha. Nikakor se ne sme surova svila poškopiti, kakor perilo, ker se tudi zgrbanči.

R. M.

Kako čistimo slamnike, bele slamnate košarice i. t. d. Sok dveh citron zmešamo z žveplenim cvetom in namažemo s ščetko slamniki, iz katerega smo prej očistili prah. Nato pustimo slamniki posušiti na solncu in ga spet dobro skrtlačimo.

HIGIJENA

Solnčne kopelji. Že par let sem srečujemo po letoviščih in posebno v morskih kopališčih ljudi, zlasti ženske, o katerih bi sodili na prvi pogled, da so sami afričani. Vrniti se iz letovišča, ali posebno iz mor-

skega kopališča z evropejsko barvo v licu, ni „nobel.“ Zato se letoviščarke solnčijo na vse pretege, da dobé rdeče nosove in da so jim pleča kakor pečene brzole. Koža se jim vsa lupi, a da postane prej rujava, se mažejo z vazelinom ali oljem. Koliko muke in bolečin, predno zadobe moderno temnorjavo barvo! In marsikdaj se zgodi, da plača katera to svojo kaprico zelo drago, da ji žrtvuje svoje zdravje in celo — življenje.

Solnčne kopelji so, po mnenju slavnih zdravnikov, zelo koristne za marsikatero bolezen, toda nikdo naj bi se jih ne lotil brez zdravnikovega dovoljenja. Solnčni žarki imajo veliko zdravilno moč v sebi, treba jih je le uživati v odmerjenih dozah, kakor vsako drugo zdravilo, sicer postanejo škodljivi, da celo smrtno nevarni. Zlasti v začetku, naj nikdo ne izpostavlja svojega telesa predolgo solničnim žarkom. Za prvokrat je 10 minut solnčne kopelji ravno dovolj. Medtem je treba večkrat spremeniti lego telesa, da ga obsije sonce enakomerno. Kdor ima zelo nežno kožo, naj se pokrije z tanko rjuho. Početkom naj se solnčne kopelji ne delajo vsaki dan, marveč v presledkih. Podaljšajo naj se stopnjevaje; vsekakor ne bi smela trajati solnčna kopelji dalj nego eno uro in se ne sme vršiti po obedu. Med solnčno kopeljo je dobro dosti piti (seveda ne alkoholnih pijač), priporočljivo je tudi uživanje sadja. Po solnčni kopelji je potrebno, da se razgreto telo ohladi z mrzlo vodo.

Zdravniki predpisujejo solnčne kopelji za različne bolezni. Zelo koristijo proti revmatičnim bolečinam, tudi rane zdravijo z njimi. Škrofulozni otroci se zdravijo s solničnimi kopelji in priporočajo jih tudi bolnim na obistih.

Solnce vpliva dobrodelno tudi na predebele ljudi; nervozni in oni, ki imajo kako srčno napako, naj se ne izpostavljajo solničnim žarkom brez zdravnikovega navodila. Gledé zdravljenja pljučne tuberkuloze s solničnimi žarki so posebno nemški zdravniki spremenili svoje mnenje. V velikih zdraviliščih za tuberkulozne, kakor n. pr. v Davosu v Švici, morajo bolniki vedno ležati v senci. Pač pa pri kostni tuberkulozi, ki so jo doslej zdravili kirurgičnim potom, se je to zadnje čase opustilo in se je uvedlo zdravljenje s solničnimi kopelji.

Vsem onim, ki se ne smejo izpostavljati solničnim žarkom, se priporočajo zračne kopelji, ki se lahko vrše v sobi pri odprtem oknu, ali pa na prostem. Začnejo naj se v toplih dneh, a se lahko nadaljujejo tudi v jeseni in po zimi, le da se tedaj mora človek gibati. Kakorhitro strese mrz, se mora takoj obleči.

—M.—

O očeh. Oko, ki je izmed vseh čutov najvažnejše, ima še tudi to prednost, da daje izraz življenja celemu obrazu. Oko je tudi izraz duše: otožno, bolno oko priča o bolnem telesu in duši.

Da človek dobro vidi, je to pač njegov največji zaklad. Izgubo vida ne moremo primerjati z izgubo nobenega drugega čuta. Da si moramo ta najvažnejši čut ohraniti pri popolnem zdravju, to večkrat pozabljamo. Najškodljivejša je očesu nepravda svetloba. V tem je tudi vzrok mnogih očesnih bolezni, ki si jih marsikdo iz neprevidnosti nakoplje. Vpliv premočne svetlobe škoduje (vidu) očesu. Radi tega naj nikoli ne gledamo z nezasenčenimi očmi v solčno svetlobo, v bleščeče sveče ali v svetlobo snega. Tudi na druge močno razsvetljene predmete ne smemo prehitro pogledati in tudi jih ne predolgo opazovati. Zgodilo se je že, da so oslepeli ljudje, ker so z nezasenčenim očesom prehitro pogledali v sonce. Prevelika svetloba jim je uničila vid. Če se oko polagoma pripravi, da gleda močno svetlobo, prenese tudi to brez vsake poškodbe; oko je samo treba pripraviti in ker se pri ostri svetlobi zelo utruji, se mora večkrat zapirati, da se odpočije. Očesu pa tudi silno škodi premala svetloba, predolgo opazovanje meglenega zimskega neba in svetloba o mraku. Vsekakor ne prija očesu trajna enakomerna svetloba, kakor tudi ne prehitra sprememba svetlobe. Najbolje de očesu ne prehitra izmenjava svetlobe in barv, škodi pa hitra izmenjava svetlobe in teme. Če hitro in dolgo čitamo, posebno majhen tisk, se mnogo bolj utrudimo kot pri pisanju. Pri pisanju namreč človek večkrat pogleda v daljavo in pri tem se oko spočije. Tudi pri dolgotrajnem čitanju bi se moralo oko na ta način odpočiti. Vidu tudi škoduje predolgo opazovanje z daljnogledi in s povečevalnimi stekli, posebno če se to godi pri premočni ali preslabi svetlobi. Pri takem opazovanju moramo tudi oko večkrat spočiti.

Očesu škodi čitanje in šivanje pri slabi luči, utripajoči ali medli sveči. Ne smemo gledati zelo majhnih, nedoločenih ali preostro risanih predmetov. Očesu tudi škodijo dolgotrajna ročna dela v temnih barvah. Če se dela pri luči, naj bo svetilka vedno tako visoko, da se nahaja plamen nad očmi, če namreč dvignemo pogled od dela, da ne pogleda oko ravno v luč.

Utripanje luči je očesu zelo škodljivo, ker se pri tem vedno izmenjava močnejša in slabša svetloba.

Zjutraj in dopoldne se oko mnogo manj utruji kot po kosilu in zvečer. Takoj zjutraj pa je oko zelo občutljivo. Zdravo oko naj se takoj zjutraj umije z mrzlo vodo, potem naj se gleda nekoliko v daljavo — in oko se je okrepiło za delo. Zelo slabo je, če človek spi v temni sobi ter je z obrazom obrnjen proti oknu. Ko se človek zbudi, padejo prehitro dnevni svetlobni žarki v oči. Občutljivim očem škoduje tudi slab zrak, oster veter, prah in dim.

Vida.

KUHINJA

Bolniška hrana. Radi pomanjkanja teka se bolniki večkrat kake jedi niti ne dotaknejo. V tem slučaju je ne smemo puščati pri postelji ali sploh v sobi češ, da bo jedel pozneje. S tem se mu jed še bolj pristudi in se lahko zgodi, da bo baš radi tega zavrnil več jedi zaporedoma.

KNJIŽEVNOST IN UMETNOST

„Medvladje.“ J. Pahor. Izdala Soc. Matica v Trstu. Na našem knjižnem trgu imamo zopet novo knjigo, katere se mora razveseliti vsakdo, ki si želi daljšega plemenitega čtiva. V obširni povesti je vzel pisatelj v roko ono razdobje, ko je razpadala Avstrija in so se novi gospodarji šele ustoličevali. Delo nikakor ni zgodovinsko temveč le socialno. Navadno vsakdanje življenje daje avtorju pestro sliko, sestavljeno iz vseh tipov naše družbe, pobarvano z obsevi vseh socialnih in političnih naziranj, v katerih je z največjo vneto začrtan komunistični tip. Gospodarske, družinske in ljubavne vezi spajajo različne tipe v medsebojne odnose in dajejo celotni povesti globoko in živo življensko silo. Za ta duševni užitek bodo pisatelju hvalčni vsi oni, ki iščejo lepo knjigo; vsi oni, katerim so zoperne moderne, miselno puhle in spolno podčrtane novele v ceneni izdajah ali pa tuji kriminalni in brezčustveni romani po naših podlistkih. Knjiga se dobi po vseh naših knjigarnah in stane L 7.—

P.

LISTNICA UPRAVE.

„Žensko dobrodelno združenje“ v Trstu, ki izdaja „Ženski Svet“, je imelo za svojo počitniško akcijo ogromnih stroškov. Transporti stotin otrok v oddaljene kraje so štali težkih tisočakov. Da ne obremenimo „Ženskega dobrodelnega združenja“ še s stroški za list ter mu omogočimo, da nadaljuje svoje pričetno človekoljubno delo, prosimo vse cenj. naročnice, ki doslej še niso plačale svoje naročnine, da to nemudoma store. Odlaganje in malomarnost dokazuje le malo razumevanja za naše skupne težnje. Naročnice, pokažite nam svojo solidarnost pri našem težkem, požrtvovalnem delu vsaj s tem, da redno plačujete svojo naročnino!

Uprava.

¶ Cenj. naročnice, ki še niso dobile prve štev. „Ženskega Sveta“ prosimo, da nas o tem obvesti potom dopisnice, da jim jo čim prej določimo.

Priporočamo svojim čitateljicam krepko, simpatično in pridno 16 letno deklico, ki je dovršila meščansko šolo ter želi vstopiti v kako trgovino na deželi. Event. bi bila pripravljena iti v kakšno boljše družino kot bonne k otrokom. Cenj. ponudbe nasloviti na upravo našega lista.

K. SUSIČ — TRST

Via Roiano 2 (poleg cerkve)
priporoča

trgovino z raznim manifikturnim blagom.

Velika izbira vseh potrebščin za šivilje in krojače.

Točna postrežba. Cene nizke.

FRANC NAROBÉ

Trst, Via Commerciale št. 3

priporoča slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo dobro založeno

trgovino z jestvinami

in s kolonijalnim blagom. Konkurenčne cene. Točna postrežba. Na željo se pošilja b ago tržaškim odjemalcem franko na dom.

ZALOGA POHIŠTVA

ANTON BREŠČAK

== GORICA ==

Via Carducci 14 (prej Gosposka ulica)

Doma, kar manjka, pregleda naj vsak,
Vse naj napiše si pri dnevni tuči,
Omare, mize, stole posteljak.
In vse kar rabi sploh v domači kuči,
Kar manjka, to mu preskrbi BREŠČAK,
Štirinajst številka, ulica Giosuè Carducci.

Zobotehnični :: ::: Ambulatorij

TRST

Via Sette Fontane št. 6, I. nad.

Odprt vsak dan od 9—13
in od 15—19.

Izvršujejo se hitro in točno vsa dela z zlatom kakor tudi zobnice s kavčukom

Slovenem 10% popusta, kakor tudi plačilo na obroke.

DELO ZAJAMČENO.

KNJIGARNA - PAPIRNICA - KNJIGOVEZNICA

J. ŠTOKA TRST

VIA MILANO ŠTEV. 37

ima v zalogi na debelo in drobno vse pisarniške potrebščine za šole, občinske, župne in odvetniške urade, kakor tudi vsakovrstne slovenske knjige, muzikalije, molitvenike itd. — Izvršuje vsakovrstna knjigovezniška dela.

Izvršuje vsakovrstne pečate in tiskovine.

P. n. sodnijam naznanja, da sprejema in izvršuje vezanje zemlje-knjižnih in bančnih knjig tudi v urad. prostorih v mestu in tudi na deželi.

NEPREKOŠLJIVO JE MILO GODINA

KATERO IZDELUJE DOBROZNANA
DOMAČA TVRDKA

J. S. GODINA V TRSTU

VIA DELLO SCOGLIO 316 — TELEFON 18 - 78

POZOR !

Okraski za rakve, pajčolanasta pokrivala, obleke in čevlji za mrtvece. Zaloge na debelo po zmernih cenah pri podjetju

A. KUNZE - Trst, Ugo Foscolo 15

Velika zaloga vina, žganja in likerjev

Jakob Perhauc

ustanovljena leta 1878

Trst, via Xidias 6, Telef. 2-36

Vedno v zalogi in po cenah izven vsake konkurence: pristen istrski tropizovec, kruški brinjevec, in kranjski slivovec. — Lastni izdelki: šumeča vina, šampanjec, šumeči istrski retošk, Lacrima Cristi in druga. — Specialiteta: Jaičji konjak in Crema marsala ter raznovrstni likerji.

ZDRAVNIK

Dr. FR. JAKONČIČ

SPREJEMA

V GORICI, VIA CARDUCCI 6

OD 9.—11. IN OD 3.—4.